

Thaise koning Bhumibol, langstzittende monarch ter wereld, overleden

De Thaise koning Bhumibol Adulyadej is op 13 oktober jl. op 88-jarige leeftijd overleden. Bhumibol, ook wel bekend als Rama IX, was koning van Thailand sinds 1946 en daarmee de langstzittende monarch ter wereld. De Thaise premier heeft een rouwperiode van een jaar afgekondigd. Bhumibol was niet een koning zoals onze koning Willem-Alexander. Hij was voor de Thaise bevolking een 'levende boeddha', een heilige, die zich zelden in het openbaar vertoonde. De taferelen rond zijn overlijden leggen heel Thailand lam.

5 Achttienjarige koning

In 1946 besteeg Bhumibol, toen 18 jaar oud, de Thaise troon. Hij volgde zijn twee jaar oudere broer op, nadat deze onder verdachte omstandigheden door een kogel om het leven was gekomen. Wie de trekker overhaalde, is nooit helemaal duidelijk geworden. Over het voorval zei de koning zelf ooit: 'Het was geen ongeluk, geen zelfmoord, maar wat er wel gebeurde is een mysterie... het was politiek.'

15

Weinig enthousiast begon Bhumibol aan zijn koningsambt. Hij stelde zijn oom aan als prins-regent en vervolgde zijn studie in Zwitserland. Daar ontmoette hij Sirikit Kitiyakara, zijn toekomstige vrouw. Voor zijn kroning in 1950 kwam Bhumibol terug naar Thailand, alwaar hij tot aan zijn dood op de troon zou zitten. Bhumibol was in veel opzichten eigenlijk geen Thai. Hij werd geboren in de Verenigde Staten en groeide op met Europese talen in Zwitserland. Zijn hele leven koesterde hij een voorliefde voor snelle auto's, fotografie en jazz. Ook speelde hij onder meer saxofoon en trompet.

20

Staatsgrepen

Op papier is de macht van de Thaise koning beperkt. Dat is ook het beeld dat Bhumibol zijn volk voorhield: een volksvader die boven alle partijen verheven was. Maar achter de schermen roerde de koning zich wel degelijk in de politiek. Zo zou ook de laatste staatsgreep, die in 2014 een einde maakte aan het bewind van premier Thaksin Shinawatra, zijn uitgevoerd met de zegen van Bhumibol. De koning kreeg een reeks staatsgrepen voor de kiezen. In 1951 pleegden militairen een coup met de bedoeling Bhumibol af te zetten. Een beslissend moment voor de nog jonge koning: voortaan meed hij de confrontatie met generaals en trok zich terug in zijn paleis. De status van vorst verheven boven de partijen was geboren.

30

Goddelijke status

Elke bioscoopvoorstelling in Thailand begon altijd met een eerbetoon aan koning Bhumibol. De bezoekers stonden op en zagen op de tonen van het volkslied foto's van de majesteit voorbijkomen. De foto's hingen bovendien in kantoren, in winkels, in scholen, ziekenhuizen en in woonhuizen, en prijken aan de gevels van de Bangkokse kantoorstorens. Dit waren altijd dezelfde foto's, want alleen foto's die door het paleis waren goedgekeurd mochten worden gebruikt. Elke Thai kreeg ze dus al vanaf zijn geboorte voorgeschoteld. Dit uitbundige eerbetoon verleende hem uiteindelijk een bijna goddelijke status, die hem ver boven het volk en de wereld zou verheffen. De Thai droegen hem op

35

Kroning van Bhumibol in 1950

40 handen en vereerden hem zoals zij ook de boeddhistische heiligen, hindoeïstische heiligenbeelden en Bhumibols koninklijke voorouders vereerden.

Massale rouw

Thailand rouwt massaal om de dood van hun geliefde vorst, al dan niet verplicht. De regering eiste van alle televisiezenders dat ze een maand lang documentaires over de koning zouden uitzenden, maar na protest van mensenrechtenorganisaties is dit gebod ingetrokken. Wel verschenen veel kranten, televisiezenders en nieuwswebsites in zwart-wit, de Thaise kleuren van rouw. Officieel geldt de rouwperiode gedurende een jaar, maar die periode heeft vooral betrekking op de ambtenaren: zij moeten al die tijd zwarte kleding dragen. De intensievere, kortere rouwperiode – waar alle Thai en toeristen mee te maken hebben – duurt dertig dagen. Tijdens deze maand gelden strengere regels voor alcoholverkoop en wordt entertainment, zoals spelprogramma's op tv en popconcerten, in de ban gedaan. Intussen heeft het ministerie van Buitenlandse Zaken in Den Haag het reisadvies voor Thailand aangepast. Volgens BuZa moeten Nederlanders in Thailand nu kritische uitspraken of discussies over het Thaise koningshuis vermijden.

Rouwende Thaise vrouw op straat

Hoe nu verder?

60 Vrij snel na Bhumibols overlijden werd bekend dat de troonopvolger, Bhumibols enige zoon Maha Vajiralongkorn (64), voorlopig wacht met aantreden. Officieel omdat hij zo 'de tijd kan nemen om te rouwen, samen met de Thaise bevolking.' Tot die tijd moet een 96-jarige regent de taken van de koning waarnemen. Maha Vajiralongkorn is echter niet onomstreden en is bij lange na niet zo populair als zijn vader. Hij bracht een groot deel van zijn leven door in het buitenland, waar hij er een losbandige levensstijl op nahield. De rouwperiode van een jaar moet dus voor wat extra rust zorgen. Als dat jaar om is zal blijken of Thailand ook zonder Bhumibol nog verder kan bestaan.

Naar: diverse teksten op www.vk.nl.